

Nevidljiva krv: Da li fotografije lazu?

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 72

Fotografski i filmski zapisi su postali izuzetno vazni u dokazivanju masovnih prekršaja ljudskih prava. U muzejima sirom sveta se jos danas prikazuju snimci preživelih iz koncentracionih logorasa, koje su na kraju Drugog svetskog rata snimili saveznički vojnici, i ti su snimci neoboriv kontra-argument protiv onih koji pokušavaju da negiraju Holokaust. Ali, fotografije i film mogu da budu montirani i izmenjeni, a kamera i u najboljem slucaju belezi samo ono prema cemu je uperena. Pogotovo u moderno doba digitalne fotografije i montaze je sve manje onih koji spremno tvrde da slika nikada ne laze. Sudovi u pravilu prihvataju kao istinitu usmenu izjavu svedoka koji je pod zakletvom, i ako suprotna strana ne pobije uspesno tu izjavu, ona cesto postaje uverljivija od fotografije.

Neke poteskoce u vezi sa korišćenjem filmskih zapisa za dokazivanje navoda optuznice su postale ocigledne 05. jula, kada je u procesu protiv Milosevica svedocila Sandra Micel. Micel je americka pravница koja je bila sefica Odeljenja za ljudska prava pri Kosovskoj Verifikacionoj Misiji (KVM), aktivnoj na Kosovu od oktobra 1998 do marta 1999 (do neposredno pre pocetka NATO bombardovanja.) Kada je cula o navodnom masakru 45 civila u selu Racak 15. januara 1999, Micel je poslala Jana Hendrija, britanskog detektiva koji je svedocio pred Sudom 7. juna, da fotografise sve sto vidi na popristu zlocina. Te fotografije brutalizovanih tela obucenih u civilna odela su mnogo puta do sada prikazane na Sudu. Pokolj u Racku se smatra prekretnicom, jer je, suocena sa dokazima o zlocinima kakvi nisu vidjeni na Kosovu od sporazuma u oktobru 1998, medjunarodna zajednica promenila svoju reakciju na akcije srpskih snaga.

Tokom sudjenja je Racak postao jedna od najspornijih tema, jer Milosevic insistira da su Oslobojilacka Vojska Kosova (OVK) i ambasador Vilijam Voker izrezirali scenu da bi izazvali gnev javnosti i opravdali planiranu NATO intervenciju. Milosevic pri tom upozorava na dve fotografije koje on dozivljava kao dokaze svoje tvrdnje. Na obe fotografije je isto telo; na jednoj se vidi lokva krvi pored glave, a na drugoj se krv ne vidi. Milosevic ne tvrdi da fotografije nisu autenticne, nego da su na njima tela OVK boraca koja su preneti sa nekog drugog mesta, presvucena u civilna odela i da je krv, ili tecnost koja izgleda kao krv, prosuta oko tela da bi izgledalo kao da su ti ljudi pogubljeni. Milosevic tvrdi da cinjenica da su te dva fotografije uopste stigle do sudnice pokazuje kako su nespretni tuzioci i "reziseri", koji su prosuli krv pored glave izmedju dva fotografisanja.

Iz razloga koju su samo njemu jasni, Milosevic nije direktno optuzio Hendrija, iako bi on morao da bude prisutan dok su tela namestana. Postalalo je jasno da Milosevic upravo to veruje tek kasnije, kada je unakrsno ispitivao ambasadora Vilijama Vokera, jednog od ljudi koje on smatra direktno odgovornim za NATO bombardovanje Srbije. Tuzioci su zato ponovo pozvali Hendrija u sudnicu da odgovori na te Miloseviceve optuzbe.

Hendri je insistirao da nikakvog namestanja nije bilo, i da je snimio drugu fotografiju nekoliko momenata posle prve, sto se vidi po gotovo identicnim senkama. Objasnio je sudu da je snimio telo sa dve strane, i upozorio je na razlike u perspektivi: na jednoj se fotografiji vidi kamen, a na drugoj je taj kamen sakriven iza glave poginulog. Tuzioci su pokazali sudu i film koji je Hendri upotrebio, na kome se jasno vidi redosled negativa, ukljucujuci i jos jedna fotografija izmedju ove dve sporne, na kojoj se vidi Hendrijeva ruka koja okrece glavu poginulog tako da se vidi lokva krvi. Krv se vidi na drugoj fotografiji zato sto je Hendri pomerio glavu zrtve i snimio drugu fotografiju iz drugacijeg ugla nego prvu.

Milosevic je, medjutim, uporno nastavio da insistira da se na obe fotografije vidi isti deo terena, i da krv ne moze da bude nevidljiva. Zato, tvrdio je, je jasno da je fotografija izrezirana. Milosevic je mozda mogao da pokuša da nadje vestaka koji bi posvedocio da bi krv bila vidljiva na obe fotografije da je bila prava, ali je i laicima bilo jasno da su fotografije snimljene iz razlicitih uglova. Sudija Mej je to ocigledno shvatio, jer je rekao Hendriju da "optuzeni ne moze ili ne zeli da razume" njegovo objasnjenje. Milosevic, naravno, nije priznao gresku, nego je cak rekao da ovo nisu jedine fotografije na kojima se vidi da je on u pravu da je u pitanju izrezirana scena. Za sada, Milosevicev odgovor na navode optuznice koji se odnose na Racak je baziran na njegovom vidjenju fotografija. Na sudu je uporno odbijao da odstupi od onoga sto je tvrdio da vidi svojim ocima.

Ovo mozda i nije najbolja taktika s obzirom na snagu fizickih dokaza protiv njega. Ali, Miloseviceva obsesija sa te dve fotografije otkriva jos mucniju stranu njegove strategije odbrane: on potpuno zanemaruje izjave cetiri prezivela svedoka masakra u Racku. Bilal Avdiu, Agron Mehmeti, Dzemajl Beciri, i Nusret Sabani, koji su svedocili 31. maja i 4. i 5. juna, su govorili o tome kako su ih zlostavljali pripadnici srpskih snaga, i kako su oni preziveli pogubljenje, ali izgubili clanove porodica i komsije. Avdiju je ispricao pred sudom kako su njega sa jos 28 nenaoruzanih muskaraca pripadnici srpskih snaga odveli u strmu dolinu blizu sela, da im je tamo preprecila put druga grupa Srba oji su zatim poceli po njima da pucaju iz automatskog oruzja. Cetvorica muskaraca su uspeli da pobegnu u sume, a Avdiju je preziveo tako sto se sakrio ispod leseva i pet sati se nije pomerao. Hendri je ovu scenu fotografisao kada je dosao u Racak. Na stranu svedocenja Hendrija, Vokera i ostalih koji su posetili popriste zlocina, i na stranu fotografije i negativu; odbrana koja se bazira na fotografijama pretpostavlja da preziveli ocevici zlocina lazu!

Milosevic se veoma trudio da zbuni i uplasi svedoke, ali nije uspeo da pobije njihova svedocanstva. Sva cetvorica su zemljoradnici neznatnog obrazovanja. Avdiu, na primer, je nepismen; umesto da na glas procita zakljevku pred sudom kao sto to rade ostali svedoci, on ju je ponovio nakon sto su mu je procitali. Insistirajuci da su fotografije namestene, kao da ovi svedoci ne postoje, Milosevic pokazuje svoje gadjenje prema svedocima Albancima. Taj njegov stav se jasno vidi iz agresivnog nacina na koji im postavlja pitanja i iz toga sto uglavnom ne uzima u obzir njihove tragedije.

Ovo se opet videlo kada je Milosevica Sudija Mej upozorio da se pitanje koje je postavio Sandri Micel sastoji od sedam pod-pitanja. Milosevic je na to odgovorio da se ova svedokinja ne potpisuje otiskom palca i da pretpostavlja da za nju pitanje nije previse komplikovano. Ovaj nipodastavajuci stav pokazuje da Milosevic smatra bezvrednim svedocenja prezivelih. U godinama dok je bio na vlasti, njegov je rezim sirio propagandu da su Albanci neiskreni i da ne treba da im se veruje. Ali, osim ako Milosevic ne dovede svog svedoka koji moze da dokaze da preziveli lazu, sudije ce verovatno da zakljuce da je zlocin u Racku dokazan. Hendrijeve fotografije su zaista sokantne, i Milosevic mora da ih uzme u obzir ako planira da i dalje tvrdi da zlocina u Racku nije bilo. U svakom slucaju, tezinu izjave date pod zakletvom on zanemaruje na vlastiti rizik.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nevidljiva-krv-da-li-fotografije-lazu>